

Kif tipproċedi? - Portugall

Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.
Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin: **pt** diġà ġew tradotti.

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?
- 2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?
- 3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?
- 4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?
- 5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?
- 6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?
- 7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?
- 8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?
- 9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?
- 10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-preżentata tar-rikors?
- 11 Nista' nitlob għajjnuna legali?
- 12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftetħet b'mod uffiċjali? Nircievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?
- 13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

It-tweġiba għal din il-mistoqsija tiddependi minn kull każ partikolari.

Minħabba li mhux possibbli tiġi mbassra kull problema li tista' ssejtn, għandek tiegħu parir minn professjonist f'dak il-qasam.

Jekk ma għandekx ir-riżorsi finanzjarji biex tagħmel dan, tista' titlob għall-għajjnuna legali (ara d-dokument mehmuż hawn taħt fuq "L-Għajjnuna Legali").

Jista' jkun ġustifikat metodu alternattiv ta' soluzzjoni għat-tilwim, skont id-dettalji speċifiċi tal-każ (ara d-dokument hawn taħt fuq "Metodi alternattivi ta' soluzzjoni ta' tilwim").

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Il-preskrizzjoni li fiha inti tista' tiftaħ kawża l-qorti biex issolvi tilwima partikolari tiddependi mis-sitwazzjoni partikolari.

Dan l-aspett għandu jiġi kjarifikat bl-għajnuna ta' professjonist legali, kif imsemmi fit-tweġiba għall-mistoqsija ta' qabel.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Mingħajr preġudizzju għar-regoli stabbiliti fir-regolamenti tal-Komunità u fi strumenti internazzjonali oħra, il-qrati Portugiżi għandhom kompetenza internazzjonali:

a) meta l-kawża tista' titressaq quddiem qorti Portugiża skont ir-regoli dwar il-ġurisdizzjoni territorjali Portugiża stabbiliti fil-liġi Portugiża;

b) meta l-fatt li ta lok għall-kawża, jew il-fatti marbuta magħha, sefñew fuq territorju Portugiż;

c) meta d-dritt invokat jista' jiġi milqugħ biss permezz tal-kawża proposta fuq territorju Portugiż jew fejn hemm diffikultà sinifikanti għar-rikorrent biex jiftaħ il-kawża barra l-pajjiż, għaliex hemm konnessjoni importanti, personali jew reali, bejn is-suġġett tat-tilwima u s-sistema ġudizzjarja Portugiża.

Il-qrati Portugiżi għandhom ġurisdizzjoni esklussiva:

a) Fir-rigward ta' drittijiet fuq proprjetà immobbli u l-kiri ta' proprjetà fit-territorju Portugiż; madankollu, fir-rigward ta' kirjiet fuq proprjetajiet konklużi għal użu temporanju privat għal perjodu massimu ta' sitt xhur konsekuttivi, il-qrati tal-Istat Membru fejn huwa residenti r-rikorrent ukoll għandha ġurisdizzjoni, sakemm il-kerrej huma persuna fiżika u s-sid u l-kerrej huma residenti fl-istess Stat Membru;

b) Fir-rigward tal-validità tal-inkorporazzjoni jew id-dissoluzzjoni ta' kumpaniji jew persuni ġuridiċi oħra bl-uffiċċju reġistrati tagħhom fil-Portugall, kif ukoll rigward il-validità tad-deċiżjonijiet meħuda mill-korpi tagħhom; sabiex tidentifika dak l-uffiċċju reġistrat, il-qorti Portugiża tapplika r-regoli tad-dritt internazzjonali privat tagħha;

c) Fir-rigward tal-validità tal-entrati fir-reġistri pubbliċi miżmuma l-Portugall;

d) Fir-rigward tal-proċeduri ta' prekluzjoni fuq proprjetà li tinsab fit-territorju Portugiż;

e) Fir-rigward ta' fallimenti jew ir-riorganizzazzjoni ta' persuni fiżiċi residenti l-Portugall jew persunu ġuridiċi jew kumpaniji li għandhom uffiċċju reġistrat fit-territorju Portugiż .

4 Jekk iva, f'lema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Ġurisdizzjoni minħabba l-pożizzjoni ġeografika tal-proprjetà

Il-kawzi li jinvolve drittijiet reali jew personali rigward it-tgawdija tal-proprjetà, id-diviżjoni ta' proprjetà fi sjieda kongunta, l-iżgumbrament, id-dritt tal-ewwel għażla, u l-prekluzjoni kif ukoll dawk il-każijiet li jinvolve ż-żieda, is-sostituzzjoni, it-tnaqqis jew l-annullament tal-ipoteki għandhom jitressqu quddiem il-qorti tal-post fejn tinsab il-proprjetà konċernata.

Il-każijiet għaż-żieda, is-sostituzzjoni, it-tnaqqis jew l-annullament tal-ipoteki fuq bastimenti jew inġenji tal-ajru madankollu jitressqu quddiem il-qorti tal-post fejn huma reġistrati. Jekk l-ipoteka tkopri l-assi mobbli reġistrati f'diversi distretti r-rikorrent jista' jagħzel minn wieħed fosthom.

Meta l-kawża tikkonċerna grupp ta' assi mobbli li jappartjenu lill-istess persuna u huma maħsuba għal użu waħdieni, jew assi mobbli jew immobbli, jew proprjetà li tinsab f'distretti differenti, din tinstema' mill-qorti tal-post fejn tinsab il-proprjetà bl-ogħla valur, li jiġi determinat mill-valur taxxabli tal-proprjetà. Jekk il-bini li huwa s-suġġett tal-kawża jinsab f'aktar minn distrett ġudizzjarju wieħed, il-kawża tista' titressaq f'kull wieħed minn dawk id-distretti.

Ġurisdizzjoni għat-tweġiq ta' obbligu

Kawża għat-tweġiq ta' obbligu, kumpens għall-inadempjenza jew tweġiq skorrett jew terminazzjoni tal-kuntratt minħabba nuqqas ta' tweġiq titressaq quddiem il-qorti tal-post fejn huwa residenti l-konvenut. Il-kreditur jista' jagħzel il-qorti tal-post fejn kellu jitwettagħ l-obbligu jekk il-konvenut huwa persuna fiżika jew jekk il-kreditur huwa residenti fiż-żona metropolitana ta' Liżbona jew Porto u l-konvenut huwa residenti wkoll fl-istess żona metropolitana.

Jekk il-kawża tikkonċerna r-responsabbiltà ċivili bbażata fuq id-delitt jew fuq riskju, il-qorti kompetenti hija dik tal-post fejn sefñ l-avveniment.

Id-divorzju u s-separazzjoni

Għal kawżi ta' divorzju, separazzjoni personali u d-diviżjoni tal-proprjetà, il-qorti kompetenti hija dik fejn huwa domiciljat jew residenti r-rikorrent.

Kawżi għall-ħlas ta' tariffi

Fejn il-kawża tikkoncerna l-ħlas ta' tariffi tal-qorti jew ta' rappreżentanti esperti u l-irkupru ta' flus mogħtija bil-quddiem lill-klijent, il-qorti kompetenti hija dik tal-post fejn ingħata s-servizz u ż-żewġ kawżi jridu jiġu jinstemgħu flimkien.

Madankollu, jekk il-kawża tressqet quddiem il-Qorti tal-Appell jew il-Qorti Suprema, il-kawża għall-ħlas tat-tariffi titressaq quddiem il-qorti distrettwali fil-post fejn huwa residenti d-debitur.

Ir-regolazzjoni u d-distribuzzjoni ta' ħsara komuni

Il-qorti tal-port fejn it-tagħbija għet jew kellha tiġi konsenjata minn fuq vapur li għarrab telf kbir hija kompetenti biex tirregola u tqassam l-ispiza ta' dan it-telf.

Telf u ħsara mill-kollizzjonijiet tal-vapuri

Kawża għat-telf u l-ħsara minħabba kollizzjoni ta' vapuri tista' titressaq quddiem il-qorti tal-post fejn seħħ l-incident, fejn huwa residenti sid il-vapur li laqat lill-vapur l-ieħor, fejn jappartjeni l-vapur, fejn instab jew tal-port fejn daħal l-ewwel il-vapur bil-ħsara.

L-ispejjeż għas-salvataġġ jew għajjnuna lill-vapuri

L-ispejjeż għas-salvataġġ jew għajjnuna lill-vapuri jistgħu jintalbu lura quddiem il-qorti tal-post fejn seħħ il-fatt, fejn huwa domiciljat sid l-oġġetti rkuprati jew fejn jappartjeni jew instab il-vapur salvat.

Kawża għal vapur li għie akkwistat b'xejn jew għal konsiderazzjoni biex jiġi dikjarat ħieles minn privileġġi trid issir fil-qorti tal-post fejn il-vapur kien ankrat meta nxtara.

Il-proċeduri kawtelatorji u l-passi ta' tnejn

Fir-rigward ta' proċeduri kawtelatorji u passi li jittieħdu qabel ma tinfetaħ il-kawża, għandhom jiġu osservati dawn li ġejjin:

- a) Il-qbid u l-konfiska tal-oġġetti jistgħu jintalbu jew quddiem il-qorti tal-post fejn trid tinfetaħ il-kawża rilevanti jew quddiem il-qorti tal-post fejn qiegħdin l-oġġetti jew, jekk l-oġġetti jinsabu f'diversi distretti, f'kull wieħed minn dawn;
- b) Għal twaqqif ta' xogħol għdid, il-qorti kompetenti hija l-qorti tal-post fiż-żona fejn irid isir ix-xogħol;
- c) Għal proċeduri kawtelatorji oħra, il-qorti kompetenti hija l-qorti li quddiemha trid titressaq il-kawża rilevanti;
- d) Il-passi ta' tnejn għall-kompilazzjoni tax-xhieda jridu jintalbu fil-qorti tal-post fejn iridu jsiru dawk il-passi.

Il-fajl relatat mal-atti u l-miżuri msemmija hawn fuq huwa meħmuż mal-fajl għall-kawża prinċipali, sabiex ikun jista' jintbagħat, fejn meħtieġ, lill-qorti li quddiem trid issir il-kawża.

In-notifiki jintalbu lill-qorti tal-post fejn hija residenti l-persuna li trid tiġi notifikata.

Ir-regoli ġenerali

Ir-regola ġenerali tal-ligi proċedurali tal-Portugall fuq il-ġurisdizzjoni territorjali hija li l-kawżi mhux previsti jinstemgħu fil-qorti tal-post fejn huwa residenti l-konvenut.

Jekk, madankollu, il-konvenut ma għandux residenza abitwali jew jekk ir-residenza tiegħu mhix magħrufa jew huwa assenti, il-kawża ssir quddiem il-qorti tal-post fejn għix ir-rikorrent; madankollu, rikors ta' kurazija, kemm jekk temporanju jew permanenti, tal-assi ta' konvenut assenti jridu jiġi preżentat fil-qorti tal-post fejn għex il-konvenut il-Portugall.

Jekk il-konvenut huwa domiciljat jew residenti f'pajjiż barrani, il-każ jinstema' fil-qorti tal-post fejn huwa preżenti; jekk dan ma jkunx it-territorju Portugiż, il-każ jinstema' fid-domicilju tar-rikorrent, u fejn dan id-domicilju jinstab f'pajjiż barrani, il-qorti kompetenti hija l-Qorti ta' Liżbona.

Regoli ġenerali għal persuni ġuridiċi u kumpaniji

Jekk il-konvenut huwa l-Istat, il-qorti tad-domicilju tal-konvenut tiġi sostitwita mill-qorti tad-domicilju tar-rikorrent.

Jekk il-konvenut huwa persuna ġuridika oħra jew kumpanija, il-każ jinstema' mill-qorti tal-post tal-uffiċċju registrat jew l-uffiċċju prinċipali tal-fergħa, aġenzija, sussidjarja jew delegazzjoni, skont jekk il-kawża nfetħitx kontra l-kumpanija prinċipali jew kontra

wieħed minn dawn l-uffiċċji; madankollu, kawża kontra persuni ġuridiċi barranin jew kumpaniji li għandhom fergħa, aġenzija, sussidjarja jew delegazzjoni fil-Portugall tista' titressaq fil-qorti tal-post fejn hemm l-uffiċċju, anki jekk it-taħrika tintalab għall-uffiċċju reġistrat.

F'każ ta' diversi konvenuti u rikorsi mrikkba

Fejn ikun hemm aktar minn konvenut wieħed fl-istess kawża, iridu jinstemgħu mill-qorti tal-post fejn jgħix l-akbar numru; jekk l-istess numru ta' konvenuti jgħixu f'postijiet differenti, ir-rikorrent jista' jagħżel fost dawn il-postijiet.

Jekk ir-rikorrent jakkumula rikorsi biex jiġu kkunsidrati minn qrati b'ġuriżdizzjoni territorjali differenti, huwa jista' jagħżel waħda minnhom biex quddiemha jressaq il-kawża, ħlief fejn il-ġuriżdizzjoni biex jiġi evalwat wieħed mir-rikorsi tiddependi fuq xi konnessjoni li tippermetti lill-qorti biex tiddetermina, *ex officio*, in-nuqqas ta' ġuriżdizzjoni tagħha; f'dan il-każ, il-kawża trid titressaq quddiem dik il-qorti.

Meta, madankollu, jakkumula rikorsi li bejniethom hemm relazzjoni ta' dipendenza jew sussidjarjetà, il-kawża trid tinfetaħ quddiem il-qorti kompetenti biex jiġi eżaminat ir-rikors prinċipali.

Regoli ta' ġuriżdizzjoni ġenerali dwar l-eżekuzzjoni

Ħlief għall-każijiet speċjali koperti minn dispożizzjonijiet oħra, il-qorti kompetenti għall-eżekuzzjoni hija l-qorti fejn jgħix id-debitur, għalkemm il-kreditur jista' jagħżel il-qorti fejn għandu jitwettaq l-obbligu meta d-debitur huwa persuna ġuridika jew meta d-domicilju tal-kreditur jinsab fiż-żona metropolitana ta' Liżbona jew Porto u d-debitur huwa domiciljat fl-istess żona metropolitana.

Madankollu, jekk l-eżekuzzjoni hija għall-konsenja ta' oġġett partikolari jew il-ħlas ta' dejn b'garanzija reali, il-qorti kompetenti rispettiva hija l-qorti tal-post fejn jinsab l-oġġett jew il-qorti tal-post fejn qiegħdin l-oġġetti li qed iservu ta' garanzija.

Meta l-kawża għall-eżekuzzjoni trid titressaq fil-qorti tad-domicilju tad-debitur u huwa ma għandux domicilju fil-Portugall iżda għandu assi hemmhekk, il-ġuriżdizzjoni hija tal-qorti tal-post fejn qiegħdin dawk l-assi.

Fil-każ ta' rikorsi mrikkbin, l-eżekuzzjoni li trid titiqies mill-qrati f'ġuriżdizzjonijiet territorjali differenti, il-ġuriżdizzjoni tappartjeni lill-qorti tal-post fejn huwa domiciljat id-debitur.

L-eżekuzzjoni permezz ta' sentenza

Fl-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni mill-qrati Portugiżi, it-talba għall-eżekuzzjoni ssir matul il-każ li fih ingħatat, u l-eżekuzzjoni tiġi mnizzla fl-atti tal-qorti nfushom u trattata separatament, sakemm il-każ ma jkunx mar fl-appell, fejn f'dak il-każ l-eżekuzzjoni tiġi trasferita.

Meta, skont il-liġi tal-organizzazzjoni ġudizzjarja, hija kompetenti għall-eżekuzzjoni taqsima speċjalizzata għall-eżekuzzjoni, iridu jintbagħtu kopja tas-sentenza, ir-rikors li ta lok għall-eżekuzzjoni u d-dokumenti ta' akkumpanjament lil din it-taqsima speċjalizzata bħala kwistjoni urġenti.

Jekk id-deċiżjoni ngħatat minn arbitri f'arbitraġġ li seħħ fil-Portugall, il-qorti kompetenti għall-eżekuzzjoni hija l-qorti distrettwali tal-post fejn seħħ l-arbitraġġ.

L-eżekuzzjoni ta' sentenza mill-qrati superjuri

Jekk il-kawża tressqet quddiem il-Qorti tal-Appell jew il-Qorti Suprema, għandha ġuriżdizzjoni l-qorti tal-post fejn huwa domiciljat id-debitur.

L-eżekuzzjoni permezz ta' sentenza barranija

Għall-eżekuzzjoni bbażata fuq sentenza barranija, għandha ġuriżdizzjoni l-qorti tal-post fejn huwa domiciljat id-debitur.

Il-ġuriżdizzjoni tal-qorti b'rabta ma' kwistjonijiet inċidentali

Il-qorti kompetenti għall-kawża għandha wkoll ġuriżdizzjoni fuq inċidenti li jinqalgħu matulha u kwistonijiet li jqajjem il-konvenut fid-difiża tiegħu.

Il-ġuriżdizzjoni rigward il-kontrotalbiet

Il-qorti magħżula għal-kawża għandha ġuriżdizzjoni fuq kwistjonijiet imqajjma permezz ta' kontrotalba, sakemm għandha ġuriżdizzjoni fuqhom minħabba raġunijiet ta' nazzjonalità, is-suġġett u l-ġerarkija; jekk le, il-persuna kontra min issir il-kontrotalba tinħeles minn dik l-istanza.

Ftehimiet privati u l-ftehim dwar l-għażla tal-qorti

Il-partijiet jistgħu jiftehmu dwar l-għażla tal-qorti biex issolvi tilwima partikolari jew tilwim li jista' jinqala' minn relazzjoni ġuridika partikolari, sakemm dik ir-relazzjoni kontestata għandha rabtiet ma' aktar minn sistema ġudizzjarja waħda. L-għażla miftehma tista' tinvolvi l-konferiment lill-qorti Portugiżi ta' ġurisdizzjoni esklussiva jew sempliċement ġurisdizzjoni alternattiva, fejn din teżisti, jekk wieħed jassumi li, f'każ ta' dubju, din hija esklussiva.

L-għażla tal-qorti hija valida biss meta jiġu sodisfatti r-rekwiżiti kollha li ġejjin:

- a) għandha x'taqsam ma' tilwima dwar drittijiet disponibbli;
- b) tiġi aċċettata mill-qorti magħżula;
- c) hija ġġustifikata minn interess serju taż-żewġ partijiet jew wieħed minnhom, sakemm ma tikkawżax inkonvenjent serju lill-ieħor;
- d) ma tikkonċernax kwistjonijiet li huma taħt il-kompetenza esklussiva tal-qorti Portugiżi;
- e) hija r-rizultat ta' ftehim li huwa miktub jew ikkonfermat bil-kitba, u l-qorti kompetenti tissemma b'mod ċar.

Il-ftehim jiġi meqjus miktub meta jkun f'dokument iffirmit mill-partijiet jew huwa r-rizultat ta' skambju ta' ittri, sistemi ta' telex, telegrammi jew mezzi oħra tal-komunikazzjoni li jikkostitwixxu provi bil-miktub, kemm jekk dawn id-dokumenti fihom il-ftehim innifso jew għandhom klawżola li tirreferi għal dokument ieħor li fih il-ftehim.

Il-protezzjoni tat-tfal u minorenni friskju

Fir-rigward tal-ġurisdizzjoni fuq il-minorenni, l-implimentazzjoni ta' miżuri biex jiġu promossi d-drittijiet tat-tfal u l-protezzjoni tat-tfal hija r-responsabbiltà tal-kummissjoni ta' protezzjoni jew tal-qorti tal-post fejn jgħixu t-tfal jew minorenni fi żmien meta tasal in-notifika tas-sitwazzjoni jew jitressqu l-proċedimenti.

Jekk mhix magħrufa r-residenza tat-tfal jew tal-minorenni, jew mhix possibbli tiġi determinata, il-ġurisdizzjoni hija tal-kummissjoni ta' protezzjoni jew tal-qorti tal-post fejn qiegħdin it-tfal jew minorenni.

Minkejja dak li għadu kif intqal aktar 'il fuq, il-kummissjoni ta' protezzjoni jew il-qorti tal-post fejn qiegħdin it-tfal jew il-minorenni tiegħu l-miżuri li tqis meħtieġa għall-protezzjoni immedjata tagħhom.

Jekk, wara l-applikazzjoni tal-miżuri, it-tfal jew il-minorenni jbiddu r-residenza tagħhom għal aktar minn tliet xhur, il-każ jerġa' jintbagħat lill-kummissjoni ta' protezzjoni jew lill-qorti tal-post ta' residenza ġdida.

Flief kif innutat aktar il-fuq, it-tbidil fil-fatti li jseħħ wara li jitressqu l-proċedimenti huwa irrilevanti.

Minkejja r-regoli dwar il-ġurisdizzjoni territorjali, meta r-riskju jkopri fl-istess ħin aktar minn tifel jew minorenni wieħed, tista' titressaq kawża waħda biss, u fejn ikunu tressqu proċedimenti separati, dawn kollha jistgħu jiġu mehmuża mal-kawża oriġinali, jekk ir-relazzjonijiet familjali jew is-sitwazzjonijiet ta' riskju speċifiku jitolbu dan.

Meta jkunu tressqu, fir-rigward tal-istess tifel jew minorenni, miżuri kawtelatorji sussegwenti ta' protezzjoni, kurazija rigward l-edukazzjoni jew miżuri ċivili għall-minorenni, id-dettalji jridu jiġu mehmuża mal-fajl tal-każ għall-konsiderazzjoni tal-imħallef presedenti fuq il-kawża oriġinali.

Miżuri ta' kurazija rigward l-edukazzjoni

Hija r-responsabbiltà tal-qorti tal-post fejn huwa residenti l-minuri fi żmien meta nġiebu l-proċedimenti biex tevalwa l-fatti u r-rikors għal miżuri ta' kurazija rigward l-edukazzjoni. Meta r-residenza tal-minorenni mhix magħrufa, għandha ġurisdizzjoni l-qorti tal-post fejn tgħix il-persuna li għandha s-setgħa tal-ġenituri. Jekk daww li għandhom is-setgħa tal-ġenituri għandhom residenzi differenti, il-ġurisdizzjoni hija tal-qorti tal-post ta' residenza tal-kuratur li għandu l-kustodja tal-minorenni, jew f'każ ta' kustodja kongunta, ma' min jgħix il-minuri. F'każijiet oħra, il-ġurisdizzjoni hija tal-qorti tal-post fejn se tingħata l-kustodja jew jekk dan mhux magħruf, il-qorti tal-post fejn qiegħed il-minorenni.

It-tbidil li jseħħ wara li jkunu nfetħu l-proċedimenti huma irrilevanti.

Il-qorti tal-post fejn se tingħata l-kustodja u tal-post fejn qiegħed il-minorenni hija responsabbli biex tiegħu miżuri urgenti.

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ikkonsulta l-iskedi informattivi fuq din il-paġna bl-isem "Sistemi Ġudizzjarji" u "Ġurisdizzjoni".

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

F'kazijiet fejn mhix obligatorja r-rappreżentanza minn konsulent, il-partijiet jistgħu jirrapreżentaw lilhom infushom jew jistgħu jiġu rappreżentati minn avukati appredisti jew minn solicitors (avukati li ma jipprattikawx il-qorti (*solicitadores*)).

Ir-rappreżentazzjoni minn konsulent hija obligatorja:

- a) fi kwistjonijiet li jaqgħu fil-ġurisdizzjoni ta' qrati li huma soġġetti għal livelli limiti u fejn huwa permess appell ordinarju;
- b) fi kwistjonijiet fejn appell huwa dejjem ammissibbli, irrispettivament mill-ammont;
- c) f'appelli u kazijiet imressqa quddiem il-qrati superjuri.

Anki meta r-rappreżentazzjoni minn konsulent, avukati appredisti u solicitors il-partijiet infushom jistgħu jippreżentaw rikors fejn ma jitqajmum punti ta' liġi.

F'kazijiet fejn, għalkemm mhux obligatorju biex jitqabbd avukat, il-partijiet ma qabbdux rappreżentant legali, l-eżami tax-xhieda ssir mill-imħallef, li jadatta l-proċedura għaċ-cirkostanzi speċifiċi.

Il-partijiet huma meħtieġa jiġu rappreżentati minn avukat, avukat appredist jew solicitor fi proċedimenti ta' eżekuzzjoni għal valur oġġla mil-limitu applikat għall-qorti tal-prim'istanza, u jridu jiġu rappreżentati minn avukat f'dawn il-proċedimenti għal valur oġġla mil-limitu applikat għall-Qorti tal-Appell, jew fi proċedimenti għal valur ekwivalenti jew inqas minn iżda għola mil-livell limitu applikat għall-qorti tal-prim'istanza, meta dan jinvolvi proċeduri li jsegwu t-termini tal-proċess dikjaratorju.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqa eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Għal kazijiet li ma jeħtiġux rappreżentant legali, u fejn il-parti ma għandhiex intermedjarju, id-dokumenti proċedurali msemmija hawn fuq jistgħu jiġu ppreżentati l-qorti f'wieħed minn dawn il-modi:

- a) Konsenja lir-reġistru tal-qorti, b'validità mid-data tal-konsenja tad-dokument;
- b) Konsenja permezz tal-posta reġistrata, b'validità mid-data ta' konsenja tad-dokument bil-posta reġistrata;
- c) Konsenja bil-fax jew posta elettronika, b'validità mid-data ta' konsenja tad-dokument;

Ara wkoll l-iskeda informattiva "l-proċessar bil-Kompjuter".

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nippreżentah bil-fomm jew jeħtiġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Il-Portugiż jintuża fid-dokumenti kollha.

Meta cittadin barrani li ma jafx jikkellem bil-Portugiż jrid jixhed quddiem il-qrati Portugiżi, jiġi maħtur interpretu, fejn meħtieġ, sabiex tiġi faċilitata l-komunikazzjoni, bil-ġurament.

Għal dokumenti miktuba b'lingwa barranija li jeħtiġu traduzzjoni, il-qorti, jew *ex officio* jew wara talba ta' waħda mill-partijiet, tordna li l-persuna li se tippreżentahom tehmeż magħhom traduzzjoni.

Il-proċedimenti fil-Qrati tal-Maġistrati jistgħu jinbdeu oralment. Fil-proċedimenti l-oħra, il-kawża trid issir bil-miktub.

Id-dokumenti proċedurali li jridu jsiru bil-miktub mill-partijiet jiġu ppreżentati l-Qorti f'format elettroniku permezz tas-sistema tal-kompjuter *Citius* permezz tal-indirizz elettroniku <http://citius.tribunaisnet.mj.pt/> skont il-proċeduri u l-istruzzjonijiet li hemm hemmhekk, b'validità mid-data ta' konsenja tad-dokument.

Il-parti li tissottometti provi b'dan il-mod trid tippreżenta r-rikors u kull dokument ta' akkumpanjament f'format elettroniku, u ma għandhiex għalfejn tibgħat l-oriġinali, sakemm il-qorti ma tiddeċidix hekk, skont il-liġi proċedurali.

Meta każ ma jeħtiġx rappreżentant legali, u l-parti ma għandhiex intermedjarju, *ara* t-tweġiba għall-mistoqsija ta' qabel.

Fir-rigward tal-proċeduri ta' ordni għal hłas, ara l-iskeda informattiva rilevanti.

Ara wkoll l-iskeda informattiva "l-proċessar bil-Kompjuter".

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nippreżenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Jeżistu formoli speċjali għar-rikorsi ġuramentati, għall-proċedimenti ta' eżekuzzjoni kif ukoll għall-proċedimenti quddiem Qorti tal-Maġistrati fejn ir-rikorrent ikun iddeċieda li ma jressaqx proċedimenti orali.

Ara fuq din il-paġna, l-iskedi informattivi dwar "Il-Proċeduri ta' Ordni għal Ħlas", "L-Eżekuzzjoni tas-Sentenzi" u "Metodi Alternattivi għas-Soluzzjoni tat-Tilwim"

Kawża għal dikjarazzjoni tiġi pprezentata lill-qorti, permezz ta' rikors inizjali li fih ir-rikorrent irid:

- Jagħzel qorti u t-taqsimha fejn se jiftaħ il-kawża u jidentifika lill-partijiet, jindika isimhom, ir-residenza jew l-uffiċċji registrati u, fejn possibbli, in-numri tal-ID cards u tat-taxxa, il-professjoni u l-post tax-xogħol;
- Jindika l-indirizz tal-uffiċċju tar-rappreżentant legali tagħhom;
- Jindika t-tip ta' kawża;
- Inizjalment il-fatti essenzjali li taw lok għall-kawża u r-raġunijiet fil-liġi li jiffurmaw il-bażi tal-kawża;
- Ifassal ir-rikors;
- Jiddikjara l-ammont tat-talba;
- Jagħzel l-aġent eżekuttiv li għandu responsabbiltà biex joħroġ it-taħrika jew ir-rappreżentant legali li jrid imexxih quddiem il-qorti.

Fl-aħħar tar-rikors, ir-rikorrent irid jissottometti l-lista' tax-xhieda u jitlob aktar provi.

Il-prova tal-ħlas minn qabel tad-drittijiet tal-qorti jew tal-eligibbiltà għall-għajjnuna legali, minflok it-tariffa, trid tkun mehmuża mar-rikors.

Ir-registru tal-qorti jirrifjuta r-rikors oriġinali, u jindika bil-miktub ir-raġunijiet għar-rifjut, fejn tapplika xi ċirkostanza minn dawn li ġejjin:

- Mhemmx indirizz jew ir-rikors għe indirizzat lil qorti oħra, taqsimha tal-istess qorti jew awtorità;
- Ir-rikors ma jindikax lill-partijiet u ma jagħtix id-dettalji ta' identifikazzjoni li suppost fih (ismijiet, residenzi jew ufficijji registrati u, fejn possibbli, in-numri tal-ID cards jew tat-taxxa, il-postijiet tax-xogħol u l-professjonijiet);
- Ma jindikax l-indirizz tal-uffiċċju tar-rappreżentant legali;
- Ma jindikax it-tip ta' kawża;
- Ma fihx l-ammont tat-talba;
- Mhemmx prova ta' ħlas bil-quddiem tad-drittijiet tal-qorti jew tal-għoti tal-għajjnuna legali, ħlief fil-każ ta' taħrika urġenti kif prevista mil-liġi;
- Ir-rikors mhux iffirmit;
- Ir-rikors mhux miktub bil-Portugiż;
- Id-dokument ma jissodisfa ir-rekwiżiti regolatorji.

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-prezentata tar-rikors?

L-ispejjeż tal-litigazzjoni jkopru l-ispejjeż tal-qorti u t-tariffi.

Tariffi tal-qorti

It-tariffi tal-qorti jikkorrispondu mal-ammonti dovuti minħabba l-każ għal kull parti u huma stabbiliti skont il-valur u l-kumplessità tal-każ, skont ir-[Regolament dwar l-Ispejjeż tal-Litigazzjoni](#).

It-tariffi tal-qorti jithallsu biss mill-parti li tiftaħ il-kawża, kemm jekk rikorrent jew konvenut, kreditur jew debitur, l-attur jew l-intimat, l-appellant jew il-konvenut, skont ir-Regolament dwar l-Ispejjeż tal-Litigazzjoni.

It-tariffi tal-qorti jridu jithallsu qabel ma jiġi pprezentat id-dokument proċedurali li għalih hija mitluba tariffa (rikors oriġinali jew rikors, il-kontrotalba eċċ.) sakemm il-parti jew il-kawża hija eżenti jew jekk il-parti tibbenefika minn eżenzjoni tal-ħlas minn qabel.

Fil-każ ta' kontrotalba jew il-kawża prinċipali, tariffa addizzjonali tal-qorti hija dovuta biss meta l-kontrotalba jkun fiha rikors separat minn dak tar-rikorrent.

Rikors mhux meqjus separat meta l-parti beħsiebha tikseb, għall-benefiċċju tagħha stess, l-istess effett legali li qed jipproponi r-rikorrent, jew meta l-parti beħsiebha titlob biss kumpens.

Jekk jingħaqdu partijiet differenti f'rikors wieħed, il-parti li tidher l-ewwel fir-rikors oriġinali, il-kontrotalba jew rikors trid tħallas it-tariffa sħiħa tal-qorti, mingħajr preġudizzju għad-dritt ta' rikors kontra l-partijiet konġunti.

Jekk jingħaqdu diversi partijiet f'rikors wieħed, kull rikorrent, konvenut, kreditur jew attur huwa responsabbli biex iħallas it-tariffa tal-qorti rispettiva, skont il-valur stipulat fir-Regolament dwar l-Ispejjeż tal-Litigazzjoni.

Għal kawzi mressqa minn kumpaniji kummerċjali li jkunu ressqi 200 jew aktar kawzi, proċedimenti jew eżekuzzjonijiet quddiem il-qorti fis-sena ta' qabel, it-tariffi tal-qorti jiġu stabbiliti skont ir-Regolament dwar l-Ispejjeż tal-Litigazzjoni.

Għall-għan ta' ordnijiet ta' ħlas ta' tariffi tal-qorti, il-kawzi u l-proċeduri kawtelatorji jiġu meqjusa partikolarment kumplessi meta:

a) jkun fihom talbiet jew pretensjonijiet fit-tul;

b) jikkonċernaw kwistjonijiet legali b'livell għoli ta' speċjalizzazzjoni jew kwistjonijiet tekniċi speċifiċi ħafna jew jinvolvu analiżi kongunta ta' kwistjonijiet legali minn kumpaniji differenti ħafna; jew

c) jinvolvu s-smiġħ ta' numru kbir ta' xhieda, l-analiżi ta' provi kumplessi jew diversi passi fit-tul sabiex jiġu prodotti l-provi.

Ġeneralment, il-ħlas tal-ewwel jew l-unika tariffa tal-qorti jiġi agġornat meta jiġu pprezentati d-dokumenti. Jekk il-ħlas isir f'format elettroniku, irid jiġi ppruvat minn verifiki elettronici, kif previsti mil-liġi. Jekk il-ħlas isir b'mod mhux elettroniku, ir-rikorrent irid jipprova prova tal-ħlas.

It-tieni parti tal-ħlas tat-tariffa tal-qorti trid issir fi żmien għaxart ijiem min-notifika għall-aħħar seduta ta' smiġħ, u r-rikorrent irid jagħti prova tal-ħlas jew prova tal-ħlas sħiħ ta' din ir-tariffa fl-istess perjodu ta' żmien.

Imposti

L-imposti minħabba l-proċedimenti huma imposti, kemm jekk mitluba mill-partijiet jew ordnati mill-imħallef tal-proċess.

Flief kif previst mir-regolamenti dwar l-aċċess għall-gustizzja, kull parti trid tħallas l-imposti li tkun garrbet u li kienu meħtieġa matul il-proċedimenti.

L-imposti huma r-responsabbiltà tal-parti li talbet l-miżura jew, fejn din saret *ex officio*, tal-parti li ħadet vantaġġ minnha.

L-ispejjeż

L-ispejjeż jikkonsistu fl-ammont li kull parti neffqet fuq il-kawża u li għaliha għandha dritt għal kumpens minħabba li l-qorti sabet telliefa lill-parti l-oħra. Dawn jiġu determinati bħala parti mis-sentenza tal-qorti.

Il-ħlas tal-ispejjeż ordnat mill-qorti jinkludi t-tariffi tal-qorti mħallsa mill-parti rebbieħa, fuq skala, l-imposti verament imgarrba mill-parti, il-kumpens imħallas lill-aġent ta' eżekuzzjoni u l-ispejjeż tiegħu, it-tariffi u l-ispejjeż tar-rappreżentant legali skont rikors dettaljat, kif imsemmi fir-Regolament.

Jekk ir-rikorrent seta' kellu rikors għal metodi alternattivi ta' soluzzjoni tat-tilwim, iżda għażel proċedimenti ġudizzjarji, irid iġarrab l-ispejjeż tiegħu stess minkejja l-eżitu tal-kawża, sakemm il-parti l-oħra ma tkunx għamlitha impossibbli li jintuża dan il-metodu alternattiv għas-soluzzjoni ta' tilwima.

Xi każijiet huma, bil-liġi, eżenti mill-ħlas tal-ispejjeż; l-istess japplika għal ċerti partijiet.

Peress li t-tariffi tal-qorti jikkorrispondu għall-ammont dovut minħabba x-xewqa ta' kull parti għal-litigazzjoni, kull persuna li tista' tiġi meqjusa li kienet involuta fil-kawża (rikorrent, konvenut, kreditur, debitur, attur, intimat, appellant jew konvenut) tista' ġeneralment tkun responsabbli għat-tariffi tal-qorti, għaliex il-ħlas jikkorespondi mal-għotja ta' servizz, kemm jekk il-każ ikunx intrebaħ jew le. Il-partijiet rebbieħa għandhom dritt għal rifiżjoni tal-ammonti mħallsa lillhom bħala tariffi tal-qorti skont ir-regolamenti li jirregolaw l-ispejjeż.

Tariffi

It-tariffi professjonali jiġu stabbiliti mill-qorti li, għal dan il-għan, trid tqis l-importanza tas-servizzi provvduti, id-diffikultà u l-urġenza tal-kwistjoni, il-livell ta' kreattività intellettuali involuta fil-prestazzjoni tal-professjonist, ir-riżultati miksuba, il-ħin mgħoddi, ir-responsabbiltajiet li ħa u d-dmirijiet professjonali l-oħra.

11 Nista' nitlob għajjnuna legali?

Iva, tista', sakemm tissodisfa l-kundizzjonijiet għall-għoti tal-għajjnuna legali (ara l-iskeda informattiva dwar "L-Għajjnuna Legali").

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi giex ipprezentat korrettement jew le?

Ara t-twegibiet lill-mistoqsijiet 7 u 8.

Meta tasal it-talba, ir-rekwiżiti formali jiġu vverifikati mill-uffiċjali tal-qorti li jaċċettaha. Fi stadji ulterjuri tal-proċedimenti, l-imħallef iwettaq verifika aktar dettaljata u profonda.

Il-partijiet għandhom jiġu nnotifikati b'dawn id-deċiżjonijiet.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (b'haż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Il-Qrati mhumiex meħtieġa mil-liġi biex jagħtu informazzjoni ta' din ix-xorti. Madankollu, permezz taċ-CITIUS, l-inizjattiva tal-Ministeru tal-Ġustizzja biex issir id-diġitalizzazzjoni tal-proċedimenti tal-qorti, ir-rappreżentanti legali issa għandhom l-opportunità jikkonsultaw il-każijiet mill-uffiċċji tagħhom.

Issa li d-dokumenti proċedurali jitwasslu elettronikament u jidhru direttament fl-applikazzjonijiet IT tal-imħallfin, flimkien mal-fatt li l-imħallfin jużaw l-istess applikazzjonijiet biex iwettqu dmirijethom, l-avukati, l-imħallfin u r-registri tal-qrati jistgħu jużaw dawn l-applikazzjonijiet u l-portal taċ-CITIUS biex jikkonsultaw l-atti tal-kawża u d-dokumenti.

Aktar informazzjoni

[🔗 Apoio Judiciário – Protecção Jurídica](#)

[🔗 Bases Jurídico-Documentais](#)

[🔗 Câmara dos Solicitadores](#)

[🔗 Diário da República \(Official Gazette\)](#)

[🔗 Direcção-Geral da Administração da Justiça](#)

[🔗 Direcção-Geral da Política de Justiça](#)

[🔗 Ministério da Justiça \(Ministry of Justice\)](#)

[🔗 Ordem dos Advogados](#)

[🔗 Portal Citius](#)

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 31/03/2017